

Svanemærket og FN's verdensmål

FN's verdensmål er verdens fælles arbejdsplan for at udrydde fattigdom, bekæmpe ulighed og stoppe klimaforandringerne inden 2030. For at nå målene må alle gøre en indsats: regeringer, den private sektor, den offentlige sektor og hvert enkelt individ.

Svanemærket er Nordens officielle miljømærke. Målet med Svanemærket er at mindske den samlede miljøbelastning fra produktion og forbrug. Hele produktets livscyklus fra råvarer til produktion, brug, bortskaffelse og recirkulering er derfor med i vurderingen, når kravene til den aktuelle produkttype bliver fastsat.

Svanemærkets krav bygger på at fremme bæredygtig brug af ressourcer, genbrug og genanvendelse samt reducere affaldsmængderne i alle dele af produkternes og serviceydelsernes livscyklus.

Svanemærket er et stærkt redskab til at sikre en bæredygtig fremtid og bidrager aktivt til opfyldelsen af 11 af de 17 verdensmål. Helt overordnet bidrager Svanemærket til at opfylde mål 12, "Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer". Derudover støtter

Svanemærket, ved udvalgte produktgrupper, op om en lang række af de øvrige verdensmål. Svanemærkets primære fokus er miljøaspekter, men mærket lægger også vægt på sundhed og sociale aspekter, hvor det er relevant.

De nordiske lande ligger generelt godt i forhold til de fleste af verdensmålene, men har et forbedringspotentiale, når det gælder mål 12. De nordiske lande er nemlig kun halvvejs i forhold til, hvad der kræves for at opfylde mål 12.

Se beskrivelse af alle FN's verdensmål og delmål her: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>

Mål 12: Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer

Mål 12 om ansvarlig produktion og forbrug har en række delmål, og Svanemærket bidrager som følger:

12.1 Bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre

Svanemærket arbejder for at mindske den samlede miljøbelastning fra produktion og forbrug. Dette sikrer både bæredygtig produktion og kontrol tilbage i leverandørkæden – og det sikrer bæredygtige produkter til slutbrugeren.

Produktion af svanemærkede produkter foregår over hele verden. Uanset hvor det svanemærkede produkt produceres, stilles der skrappe miljøkrav til produktionen. Kravene går længere end lovgivningen og er med til at udbrede mere miljøtilpasset produktion – også i udviklingslande.

12.2 Opnå en bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcer

Der er fokus på at stille krav til bæredygtig udnyttelse af ressourcer fra naturen, øget brug af fornybare ressourcer, og effektiv udnyttelse af råvarer, energi og vand under produktion.

12.3 Reducere madspild i alle led af produktionskæden

Alle svanemærkede dagligvarebutikker måler deres madspild. Både svanemærkede dagligvarebutikker, hoteller, restauranter og kantiner præmieres, hvis der er indført tiltag for at mindske madspild.

12.4 Betydelig reduktion af udslip og mere miljømæssigt forsvarlig håndtering af kemikalier og alle former for affald

Svanemærkets skrappe kemikaliekrav sikrer en miljømæssigt forsvarlig håndtering af kemikalier i alle led i livscyklus.

Svanemærket er dermed et stærkt virkemiddel, som arbejder for udfasning af miljø- og sundhedsskadelige stoffer i produktionsprocessen og i det endelige produkt. Således er Svanemærket med til at mindske udsættelse for skadelige kemikalier – både for dem, som bruger produkterne, og dem som producerer dem – samt med til at reducere forurening til luft, vand og jord.

12.5 Reducere affaldsmængden gennem forebyggelse, reduktion, genanvendelse og genbrug

Svanemærket arbejder for at reducere mængden af affald, bl.a. ved at fremme materialegenanvendelse og stille skrappe kemikaliekrav, som giver mulighed for at recirkulere materialerne.

Samtidig skal svanemærkede produkter, der består af forskellige materialer, som kan genanvendes, være enkle at skille ad, så materialerne kan bruges igen, ligesom skrappe kvalitetskrav sikrer, at produktet har den ønskede funktion og får en lang levetid.

12.6 Stimulere virksomheder til at benytte bæredygtig praksis og til at integrere oplysninger om bæredygtighed i deres rapporteringsrutiner

Svanemærkets transparente og absolutte krav med tredjepartscertificering gør det enklere for virksomheder at dokumentere deres arbejde med bæredygtighed. Kravene til svanemærkede investeringsfonde skal stimulere både fonden og de virksomheder, som de investerer i, til at rapportere på bæredygtighed. Hoteller, restauranter og dagligvarebutikker skal ligeledes rapportere deres fremgang i bæredygtighedsarbejdet.

12.7 Fremme bæredygtige ordninger for offentlige indkøb

Svanemærket er et godt redskab til at sikre bæredygtige, offentlige indkøb. EU's udbudsdirektiv har givet offentlige indkøbere mulighed for at stille krav om miljømærker, hvilket gør det nemmere og mindre ressourcekrævende at udarbejde og gennemgå udbudsmateriale.

Svanemærket arbejder for at gøre det enkelt for indkøbere og forbrugere at træffe bæredygtige valg.

12.8 Sikre at mennesker i hele verden har relevant information om bæredygtig udvikling og livsstil

Svanemærkets vision er at være en nordisk ledestjerne for en bæredygtig livsstil. Det bidrager både de certificerede virksomheders kommunikation og Svanemærkets egne kommunikationstiltag til.

FN-mål som Svanemærket i udvalgte produktgrupper støtter op om

Svanemærket opererer med en klar forbindelse til flere af verdensmålene - altid med hovedfokus på miljøaspekterne. I det følgende præsenteres de verdensmål, som Svanemærket er med til at opfylde for udvalgte produktgrupper. Målene om-

fatter aspekter, der er med i helhedsbetragtningen, når der udvikles kriterier, og som dermed indgår i krav til de produktgrupper, hvor det er relevant. Svanemærket stiller krav der, hvor det er muligt at opnå reelle miljøforbedringer.

Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper – Delmål: 3.9

Svanemærket bidrager gennem skrappe krav til kemikalier i alle produkter til at reducere mængden af sundhedsskadelige stoffer og dermed fremme et sundt liv for alle. Det gælder både stoffer, som kommer i direkte kontakt med mennesker, og stoffer som forurener luft, jord og vand.

Fx stiller Svanemærket skrappe krav til kosmetik og personlige plejeprodukter. Her er bl.a. forbud mod stoffer klassificeret som kræftfremkaldende, mutagene, reproduktionsskadelige eller allergifremkaldende samt stoffer, som står på EU's liste over stoffer, der er mistænkt for at være hormonforstyrrende.

Sikre at alle har adgang til vand og sanitet og at dette forvaltes bæredygtigt – Delmål: 6.3, 6.4, 6.6

Inden for udvalgte produktgrupper stiller Svanemærket krav til bæredygtigt vandforbrug. Samtidig stiller mærket krav til reduceret brug af uønskede kemikalier og rensning af spildevand for at hindre forurening af vandmiljøet.

krav, som begrænser uønskede farvestoffer og andre kemikalier ved produktion af fx tekstiler og papir.

Fx har Svanemærket skrappe krav til brug af sprøjtemidler ved dyrkning af bomuld og andre råvarer. Samtidig stilles der

Og ved bilvaskehaller kræver Svanemærket et meget lavt vandforbrug per vasket bil. Derudover kræves rensningsanlæg, som sikrer, at vandet fra bilvasken renses før udledning. For svanemærkede vaskerier er der tilsvarende krav om effektivt vandforbrug.

Sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris – Delmål: 7.2, 7.3

Svanemærket bidrager til at reducere det totale energiforbrug, begrænse brug af fossile energikilder og fremme lokal energi i produkter og serviceydelser.

solvarme, præmieres. For svanemærkede flydende og gasformige brændsler til transport stilles krav om høj andel fornybare råvarer, som skal være bæredygtigt producerede.

I produktsystemer med højt energiforbrug arbejder Svanemærket for energieffektivisering i både produktions- og brugsfasen. Fx skal svanemærket byggeri have lavt energiforbrug, ligesom brug af lokalt produceret energi, fx solceller og

Svanemærkede investeringsfonde udelukker investeringer i udvinding af fossile energikilder og fremmer investeringer i fornybar energi, som er baseret på bæredygtige råvarer.

Fremme vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse, samt anstændigt arbejde for alle – Delmål: 8.4, 8.7, 8.8

Svanemærket bidrager til bæredygtig økonomisk vækst ved at give markedsfordele til miljømæssigt bæredygtige produkter og serviceydelser.

svanemærkede produkter, også altid overholde lovkrav i forhold til arbejdsmiljø.

Svanemærket er et redskab til at fremme cirkulær økonomi – og dermed styrke virksomheders konkurrenceevne, fremme deres ressourceeffektivitet samt bidrage til at skabe nye forretningsmodeller og innovative løsninger. Udover at leve op til skrappe miljøkrav skal virksomheder, der producerer

Derudover er der for brancher, der typisk har produktion udenfor EU, fokus på, at der ikke anvendes børnearbejde eller tvangsarbejde samt andre sociale krav. Også inden for EU stilles etiske og sociale krav til brancher, hvor der er behov for at sikre, at krav til etik og sociale forhold efterleves. Fx inden for rengøringservices.

Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation – Delmål: 9.4

Svanemærket bidrager til, at industrier gøres mere bæredygtige - med mere effektiv udnyttelse af ressourcer og øget brug af rene og miljøvenlige teknologier og processer.

Svanemærkets ressource- og energikrav stilles typisk i produktions- og brugsfasen, hvor der er et potentiale for reduktion. Fx skal svanemærkede tekstilvaskerier anvende teknologier, der sikrer lavt vand- og energiforbrug.

Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige – Delmål: 11.3, 11.6

I både nybyggeri og renovering arbejder Svanemærket for at skabe bæredygtigt byggeri med fokus på lavt energiforbrug, byggematerialer uden uønsket kemi, fornybare råvarer og fokus på ressourceeffektivitet som genbrug af materialer og bedst mulig udnyttelse af byggeaffald.

Hvad angår genanvendelse og recirkulering, tager Svanemærket udgangspunkt i de eksisterende nordiske affaldssystemer og mulighed for genbrug og recirkulering for forskellige produkt- og materialetyper. Målet med Svanemærket er nemlig

at drive en bæredygtig udvikling – både ved at bane vejen til en bæredygtig fremtid og ved at sikre en maksimal miljøeffekt allerede i dagens samfund. Der er fokus på kvalitet og dermed lang levetid samt på design for genanvendelse. Inden for områder som boliger, skoler og børnehaver præmieres tilrettelægning af miljøvenlig transport som cykling og el-biler og tiltag som biodiversitet i bymiljøer og god vandforvaltning. I forhold til partikelforurening går Svanemærket ind og stiller krav til emissioner fra fx brændeovne og pilleovne og samtidig stilles krav til gode forbrændingsegenskaber til træpiller.

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser – Delmål: 13.2

Svanemærket er et oplagt værktøj for nationale og fælles nordiske strategier for tiltag mod klimaforandringer. Svanemærket har fokus på at begrænse brugen af fossile energikilder og fremme brugen af fornybar energi.

Samtidig fremmer Svanemærket ressourceeffektivisering i produktionssystemer. Fx ved at stille krav om lavt energiforbrug i både nybyggeri og renovering af byggeri. Svanemærket har også fokus på at begrænse andre udslip, som bidrager til

klimaeffekt, herunder forskellige kemiske stoffer og partikler. For svanemærket biogas kræves 100 % fornybare råvarer, og der stilles skrappe krav til samlet reduktion af klimagasudslip.

Svanemærket støtter op om at bevare naturområder, som modvirker klimaændringer, ved at kræve, at en høj andel af virgine træråvarer i fx byggeri og møbler skal stamme fra certificeret skovbrug, hvor netop naturbeskyttelse er en vigtig del.

Bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer – Delmål: 14.1, 14.4, 14.7

Svanemærket stiller skrappe krav til kemikalier og mindsker derved udledningen til havet.

Der er fx krav om, at personlige plejeprodukter skal være fri for mikroplast, og for UV-filtrene oxybenzone og octinoxate,

som skader koralrev. Svanemærket stiller også krav til rensning af spildevandet fra fx farverier, der producerer svanemærkede tekstiler og spildevand fra papirproduktion. Til svanemærkede restauranter og butikker er der krav, som fremmer salg af bæredygtige fisk.

Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet – Delmål: 15.1, 15.2, 15.5

Svanemærket arbejder for at modvirke forringelse af naturlige levesteder, stoppe tab af biodiversitet samt beskytte og forhindre udryddelse af truede arter.

Det sker bl.a. ved at støtte mest muligt op om bæredygtig forvaltning af verdens naturressourcer. Ved brug af naturressourcer stiller Svanemærket krav, der fremmer forskellige certificeringsordninger for bæredygtig udnyttelse af områder, og

som fremmer bevaring af områder, som er særligt vigtige for biodiversitet. Dette kan fx være krav om certificeringsordninger for bæredygtig skov, krav til sporbarhed for anvendte råvarer, krav om økologisk bomuld i tekstiler, krav om økologiske fødevarer og bæredygtige fisk i restauranter og butikker, samt tiltag som fremmer økosystemtjenester i forbindelse med byggeri, fx krav, der beskytter mod oversvømmelse.

Styrke det globale partnerskab for handling og øge midlerne til at nå målene – Delmål: 17.16

Svanemærket er en del af Global Ecolabeling Network (GEN), der er et globalt partnerskab af tredjeparts-organisationer, der arbejder for bæredygtig udvikling i form af certificering inden for miljømærkning. Her er fokus på at

fremme og udvikle miljømærkning af produkter og serviceydelser på globalt plan. Kun miljøvenlige produkter og serviceydelser, der har vist sig at have en lavere miljøpåvirkning, kan opnå de miljømærker, der indgår i GEN-partnerskabet.